

ZYCIE OLSZTYŃSKIE

PISMO ZIEMI WARMIŃSKO-MAZURSKIEJ NIEDZIELA, 18 WRZEŚNIA 1949 ROKU

ROK III. Nr 257 (856)

Cena 10 zł

Przed sądem ludowym w Budapeszcie RAJK PRZYNAŁ SIĘ DO POPEŁNIONYCH ZBRODNI Pierwszy dzień wielkiego procesu

BUDAPEST (PAP). 16 bm. o godz. 9 rano, w sali związku zawodowego metalowców, rozpoczęła się rozprawa przeciwko Rajkowi i 7 współoskarżonym.

Rozprawa wywołała olbrzymie zainteresowanie. Na sali znajdują się m. in. przedstawiciele placówek dyplomatycznych i węgierskich. Przybyli dziennikarze ze Zw. Radzieckiego, Polski, Rumunii, Czechosłowacji, Bułgarii, Francji, St. Zjednoczonych, Włoch, W. Brytanii, Belgii i in.

W skład Sądu Ludowego wchodzi czterech sędziów z przewodniczącym Peter Jankó, który prowadził rozprawę przeciwko węgierskim zbrodniarzom wojennym, Imredy i Szalassi.

Na wstępie przewodniczący odczytał akt oskarżenia, po czym Sąd przyjął do przesłuchania osk. Laszlo Rajka.

Przewodniczący: Czy zrozumiał pan akt oskarżenia? Rajk: Tak.

Pierwsza kopalnia węgla wykonała plan trzyletni

Kopalnia „Karol” z Rudzkiego Zjednoczenia Przemysłu Węglowego wykonała jako pierwsza plan trzyletni, wydobywając 1.857.450 ton węgla.

Kancelarz „made in USA” Adenauer-powiernik magnatów Rubry narzędziem amerykańskiego imperializmu

BERLIN (PAP). Demokratyczne piśma berlińskie, szkiejąc sylwetkę Adenauera, podkreślają, że jego kariera polityczna oparta była zawsze na kołach wielkiej finansjery i ciężkiego przemysłu — niemieckiego i za granicą.

W r. 1917 jako nadburmistrz Kolonii i członek pruskiej Izby Panów Adenauer popierał imperialistyczną politykę wojenną Wilhelma II. Po klęsce 1918 r. walczył wszelkimi siłami przeciw postępowym siłom niemieckim i zabiegał u Francuzów o ochronę przed rewolucją. W roku 1929 wysłał czolobity telegram do Mussoliniego.

Po wojnie obecny „kancelarz” Zachodnich Niemiec wyrażał poglądy, że okupacja wina trwać przez długi okres czasu. Słowa te podchwyciły z radością koła amerykańskie, dążące do skolonizowania i podporządkowania sobie Niemiec Zachodnich.

Polityka Adenauera, który związany jest ściśle z wielkimi koncernami, wymierzona jest w pierwszy rzędzie w masę pracującą.

Rząd Adenauera — pisze „Berliner Zeitung” — jest instrumentem, służącym do pogłębienia rozdziału Niemiec. Jest to rząd, który może się utrzymać u władzy tylko dzięki militarnemu poparciu okupantów.

W artykule p.t. „Kancelarz made in USA”, „Taegliche Rundschau” wskazuje na postępek, z jakim Amerykanie składają gratulacje Heussowi i Adenauerowi. Ciępy ton powinszowań jest jeszcze jednym dowodem, że władze niemieckie w Bonn stanowią przede wszystkim aparat amerykański.

Walka i praca narodu polskiego Konferencja prasowa w ambasadzie R. P. w Moskwie

MOSKWA (PAP). W piątek w ambasadzie R.P. w Moskwie odbyła się konferencja prasowa, poświęcona 10 rocznicy klęski wrześniowej oraz 5-letniemu pokojowemu budownictwu Polski Ludowej.

Na konferencji przybyli dziennikarze radzieccy, przedstawiciele radia, Komitetu Słowińskiego oraz korespondenci prasy krajów demokratycznej ludowej, akredytowani w Moskwie.

Zebranie zagań charge d'affaires Zambrowicz, podkreślając decydujące znaczenie, jakie dla wyzwolenia Polski spod jarzma hitlerowskiego i dla obecnego jej rozwoju w kierunku socjalizmu miała i ma pomoc wielkiego mocarstwa socjalistycznego — ZSRR.

Następnie attaché prasowy ambasady Kerner wygłosił referat na temat walki i pracy narodu polskiego w ciągu 10-letnia. Referent nawiązał do orędzia prezydenta Bieruta, podkreślając, że naród polski uważa za najszlachetniejszy obowiązek niezmordowaną walkę o pokój w ramach wielkiego obozu demokracji i postępu, na którego czele kroczy Związek Radziecki.

Uczestnicy konferencji wykazali wielkie zainteresowanie dla sukcesów, osiągniętych przez Polskę Ludową.

rem, który skierował go do dywersyjnej roboty w szeregach komunistycznej młodzieży robotniczej, gdzie Rajk otrzymał funkcję jednego z kierowników wydziału propagandy. Na tym stanowisku, zgodnie z poleceniami szefa policji politycznej, sabotował działalność młodzieży komunistycznej.

W 1935 r. Rajk został delegowany przez policję do zw. zaw. robotników budowlanych. W tym czasie premier Węgier. Goembos przystąpił do organizowania na Węgrzech faszystowskich korporacji zawodowych na wzór włoskich Mussoliniego. W odpowiedzi Zw. zaw. robotników budowlanych postanowił ogłosić strajk o charakterze politycznym i ekonomicznym. Rajk otrzymał zadanie rozbić związek. Na polecenie policji sprostował publiczną demonstrację członków związku. W wyniku prowokacji policja aresztowała 200 osób, a strajk robotników budowlanych został zerwany.

Rozbijacka działalność w Hiszpanii

Po tej „akcji”, szef policji politycznej poradził Rajkowi by na pewien czas znikł z widowni i udał się do Czechosłowacji.

Przewodniczący: Jakie zadania otrzymał pan od policji węgierskiej przy wyjeździe do Czechosłowacji?

Rajk: Policja poruczyła mi zadanie zbadać, z jakiego punktu w Czechosłowacji przerzucano się nielegalną literaturę na Węgry.

Przewodniczący: Dlaczego nie zrezygnował pan ze swej działalności w Czechosłowacji, gdzie pan mógł to uczynić?

Rajk: Obawiałem się, że policja węgierska ujawni moją prowokatorską rolę, której nie znała Węgierska Partia Komunistyczna i w rezultacie byłbym skompromitowany.

Z Czechosłowacji Schweinitzer każe udać się Rajkowi do Paryża. Zadania, jakie otrzymał były następujące: 1) ustalić nazwiska Węgrów, walczących w Hiszpanii, 2) rozwinąć rozbiłacką działalność w batalionie im. Rakosi'ego.

Rajk wyjechał przez Paryż do Hiszpanii, gdzie został sekretarzem sekcji węgierskich komunistów. Tutaj zdemaskowano jego rozbiłacką, trockistowską działalność i w rezultacie Rajk został usunięty z szeregów partii komunistycznej.

W 1939 r. Rajk zdezercerował z Hiszpanii i znalazł się w obozie dla internowanych we Francji. W obozie nawiązał kontakt z grupą trockistów jugosłowiańskich, liczącą przeszło 150 osób. W grupie tej znajdowali się m. in. Bebler, Kosta-Nagy, Gosznik, Maslanicz, Mrazowicz itd.

Po przybyciu na Węgry Rajk zameldował się u szefa policji politycznej w Budapeszcie — Haina, od którego otrzymał zadanie wprowadzenia do Węgierskiej Partii Komunistycznej prowokatora Imre Gayara. W wyniku prowokatorskiej roboty Gayara nastąpiły w 1942 r. masowe aresztowania wśród komunistów węgierskich. Wśród ofiar prowokacji Gayara znajdowali się — sekretarz Partii Komunistycznej Zoltan Schoenherz, który został stracony, oraz Ferenc Rocza.

(Dalszy ciąg na str. 2-cj)

Chleb w drodze

Podlasie obrodziło zbożem jak nigdy. Rolnicy ze wszystkich wiosek odwożą bogaty plon do swych punktów skupu. Cena jest dobra, zboża dużo więcej w tych punktach panuje jak „we młynie”. Tymczasem, że trzeba się spieszyć — bo czeka nowa praca — kopanie karstofli.

(Do korespondencji wewnątrz numeru.)

280 milionów ludności, 3 miliony km kw. WYZWOLIŁA ARMIA LUDOWA Głębokie przemiany w życiu społecznym i gospodarczym Chin

PEKIN (PAP) Agencja Nowych Chin donosi, że w wyniku działań chińskiej armii ludowej rozpoczętych w końcu kwietnia b.r., cała prowincja Kiang-Si została wyzwolona. Dużą rolę odegrały partyzanckie oddziały ludowe, które dopomogły chińskiej armii regularnej do opanowania północno-wschodniej części prowincji.

Prasa chińska donosi, iż do Kantonu przybyło kilkudziesięciu pilotów jaapońskich, zwerbowanych przez specjalnego wysłannika Ciang Kai Szeka. Pozostali piloci, z liczbą 800 zwerbowanych przez Kuomintang, wyładowali na Formozie zajmując tam bazę lotniczą Taihung.

Amerykańska agencja United Press potwierdza wiadomości o przybyciu pilotów japońskich na Formozę. Przed

opuszczeniem kraju lotnicy otrzymali wyszkolenie na aparatach amerykańskich. Instruktorami byli oficerowie lotnictwa St. Zjednoczonych.

MOSKWA (PAP) — Organ KC WKP(b) „Bolszewik” zamieszcza przegląd dokonanych przez władzę Chin ludowych przeobrażeń demokratycznych w życiu wewnętrznym kraju.

W chwili obecnej władza ludowa panuje nad obszarem 3 milionów km kw., co stanowi 30 proc. powierzchni całego kraju. Na terenie tym zamieszkuje 280 milionów Chińczyków.

Armia kuomintangowska jest całkowicie zdemoralizowana i pod naporem wojsk ludowych stale się cofa, nie mogąc utrzymać żadnej linii frontu. Na zapleczu armii kuomintangowskiej działają silne oddziały partyzanckie, które kontrolują wiele obszarów w prowincjach Kwantung, Kwangsi, na wyspie Hainan oraz w innych częściach Chin zachodnich i południowych zachodnich.

Władza ludowa urzeczywistnia program głębokich przemian w życiu społecznym, gospodarczym i politycznym Chin. Usposobiono należące do rządu kuomintangowskiego i wielkiego kapitału banki, wielkie przedsiębiorstwa przemysłowe, koleje, stocznie, elektrownie oraz inne zakłady użyteczności publicznej.

Usposobieni przemysł, na którego czele stoją wysunięci na kierownicze stanowiska robotnicy, zwiększa produkcję, służąc interesom gospodarki narodowej.

Jednocześnie władze ludowe dążą do podniesienia stopnia życiowej klas pracujących, zwiększając płace przy jednoczesnym skróceniu dnia roboczego, który wynosił dawniej 14 godzin.

Powyższe przeobrażenia — pisze „Bolszewik” — nastąpiły również na wsi chińskiej, gdzie reforma rolna zła mała siłę i znaczenie obszarów i kulaństwa. Obszarnicy i kulacy stanowią 10 proc. narodu chińskiego, lecz skupiali w swych rękach 80 proc. ziemi. W wyniku reformy rolnej odebrano im ziemie obszarnikom, oddzielając ich w latach 1946-47 ponad 100 milionów małych i średnich chłopów.

Na wyzwolonych obszarach Chin rozwijają się różne formy pracy zespolonej oraz spółdzielczość wytwórcza zaspakajająca w coraz większym stopniu potrzeby miasta i wsi.

Reasumując osiągnięcia Chin pod kierownictwem władzy ludowej „Bolszewik” pisze:

„Walka narodu chińskiego o oczyszczenie kraju z resztek reakcji kuomintangowskiej zbliża się ku zwycięskiemu końcowi. Bez względu na wysiłki reakcji amerykańskiej, usiłującej podtrzymać rozpadający się reżim Kuomintangu, wbrew wszelkim prowokacjom imperialistów anglo-amerykańskich, nie zatrzyma zwycięskiego pochodu chińskiej armii ludowej”.

Półtora miliona bezrobotnych w Bizonii ... na przekór statystyce oficjalnej

FRANKFURT (obsł. wł.). Oficjalna agencja zachodnio-niemiecka u zarania swego istnienia popełnia błąd bardzo nieprzyjemny dla anglos. władz okupacyjnych. Agencja opublikowała mianowicie treść listu wystosowanego przez dyrektora bizonalnej administracji gospodarczej, Puendera, do anglosaskich władz kontrolnych.

W liście tym Puender mówi o półtora miliona bezrobotnych w Bizonii — i to bezrobotnych pełnych i rejestrowanych. Tymczasem cyfry oficjalne, podane ostatnio, nie przekraczają 1,3 miliona.

Po konferencji waszyngtońskiej Trzeci spoistość „wspólnoty Brytyjskiej” Rośnie apetyt USA na Indie

LONDYN (obsł. wł.). Prasa londyńska chętnie chwyciła się pierwszej „deski ratunku”, jaką reprezentuje zwolnienie ECA (amerykańskiej administracji „pomocy” marshallowskiej) na zakup przez W. Brytanię pszenicy w Kanadzie na sumę 175.000.000 dolarów. W związku z tym pesymistyczne głosy na temat konferencji waszyngtońskiej w znacznej mierze zniknęły z lamów prasy brytyjskiej.

Tak więc okazało się, że oficjalne statystyki bizonalne są po prostu fałszowane!...

Amerykański Lippman na lamach „Daily Mail” pisze najszybciej i najwyraźniej: Rząd brytyjski będzie zmuszony zredukować do zera udział finansowy w dawnym imperium azjatyckim. W ten czy inny sposób St. Zjednoczone będą musiały przejąć odpowiedzialność za potrzeby finansowe tych krajów, szczególnie jeśli chodzi o Indie. Z chwilą gdy to nastąpi ta część świata zostanie otwarta dla amerykańskiej i światowej konkurencji. Spowoduje to głębokie zmiany gospod. darczy łącznie z chwilowym(?) bezrobociem na wyspach brytyjskich”.

Związki zawodowe w pierwszych szeregach międzynarodowego frontu walki o pokój Apel ŚFZZ o masowy udział w manifestacjach 2 października

Międzynarodowa Federacja Związków Nauczycielskich (departament ŚFZZ) zwraca się do wszystkich nauczycielskich organizacji krajowych z apelem o zorganizowanie 2 października masowych manifestacji na rzecz pokoju.

Apel wyraża przekonanie, że nauczyciele wszystkich krajów wezmą udział w manifestacjach przeciwko przygotowaniu do nowej wojny, w którą kapitałisi anglo-amerykańscy usiłują wciągnąć narody.

Apel przypomina uchwały IV Międzynarodowej Konferencji Związków Nauczycielskich w Warszawie, po czym podaje wskazówki, dotyczące udziału nauczycielstwa w manifestacjach.

Nauczyciele winni współpracować z organizacjami i komitetami zwolenników pokoju oraz przystąpić do tworzenia komitetów tam, gdzie ich jeszcze nie ma. W dniu pokoju wezmą czynny udział wraz z związkami robotników i demokratycznymi organizacjami młodzieży i kobiet.

Narody kontynentu amerykańskiego są przeciwnie planom monopolistów USA

MOSKWA (PAP). Dziennik „Krasnyj Flot” omawia walkę o pokój prowadzoną przez narody kontynentu amerykańskiego.

Imperializm amerykański stanowi dziś największą groźbę dla pokojowej egzystencji narodów. Szuka on wyjścia z kryzysu gospodarczego w przygotowaniu nowych awantur skierowanych przeciwko obozowi pokoju ze Zw. Radzieckim na czele. Z tego stanu rzeczy zdają sobie również sprawę narody kontynentu amerykańskiego — kontynentu, którego kraje, w myśl intencji ekspansjonistów amerykańskich, mają stać się rezerwą surowców i ludzi dla USA.

wstrzymać postęp społeczny, ale chcą odebrać zdobycze klasy robotniczej.

W krajach kapitalistycznych — czy tany w apelu — walka o pracę i poprawę bytu ściśle związana jest z walką przeciw reakcji społecznej i przygotowaniu wojennym. Każdy sukces osiągnięty w tej walce, jest zwycięstwem nad podżegaczami wojenny mi.

Apel wzywa ludzi pracujących na okrętach i w każdym porcie, niezależnie od przekonań politycznych i wierzeń religijnych, do tworzenia stałych komitetów obrony pokoju i praw demokratycznych oraz do wytyżonej pracy, aby dzień 2 października wypadł imponująco.

Polacy we Francji głosują za pokojem

PARYŻ (PAP) Z okazji zbliżającego się Dnia Pokoju — 2 października — polski Komitet Pokojowy we Francji wydał apel który wzywa emigrację polską do wzięcia masowego udziału w zgromadzeniach pokojowych, manifestacjach i głosowaniu za pokojem.

„Przez oddanie głosu na rzecz pokoju — czytamy w apelu — wychodzimy polskie z manifestacji głęboką miłością do ludowej ojczyzny”.

Jednocześnie jednak niektóre dzienniki, z Financial Times” i „Manchester Guardian” na czele, zwracają uwagę na wymieniony w komunikacie waszyngtońskim problem brytyjskich długów wojennych wobec krajów strefy sterlingowej. Jakkolwiek wydawać się to może paradoksalne, Cripps rękami i nogami broni się przed skreśleniem tych długów, na co Waszyngton nalega nie od dziś.

Pierwszy amerykański atak w tej sprawie nastąpił jeszcze w 1946 r. z

Nakaz wysiedlenia

REFOULEMENT
Service des Etrangers
M. MISZEWSKI, Zeligow
9 Avril 1950
VAPORISÉ (zoologie)

Po rekordowym zbiorze

Podlasie „sypie” żytem

(Od naszego specjalnego wysłannika)

Ziemia ta pachnie żytem — nie ma tu prawie zupełnie tłustych i czarnych łak smola czarnoziemów, rodzających pszenicę...

martwe jeziora, jest uregulowana i płynie warkłm strumieniem. Zeszłego roku płynęła ona różnymi łóżyskami, sączyła się leniwie...

Drugim, również ważnym kłopotem spółdzielców podlaskich, są kredyty na opłacenie zakupionego zboża...

— A cena? — zagadaniem ostrożnym, najczystszy akcentem podlaskim powiedział: — Bajki. W języku Podlasia oznacza to pełną aprobata — słowo „bajki” zastępuje bowiem pochwałę lub zadowolenie.

Podobnie mówili inni chłopci. Początkowo krzywni się, że spółdzielnie rygorystycznie zwracają uwagę na jakość przyjmowanego zboża...

Groźba »korka«

Siedlce są zbiornik żytny z całego powiatu. Strumień zboża jest tak gwałtowny, że powstają poważne kłopoty z magazynowaniem...

»Bajki«

Chłop podlaski jest ostrożny i nieufny. Nie lubi mówić z ludźmi, których nie zna. Nietrawne zadanie ma ten, kto pragnie nawiązać przygodną rozmowę...

Nie byłoby dobrego pieczywa, nie byłoby dobrej maki, gdyby magazynierzy w Kornicy, Piatrowie czy w Łosicach i setkach punktów w całej Polsce nie „siali zboża przez palece”...

Ziemiaki i nabiał

Batalia zbożowa zepchnęła wszystkie inne zagadnienia na plan dalszy. Spółdzielnie myślą i mówią tylko o zbożu...

Nie lekceważmy uwag wczasowiczów

Wspomnienia powczasowe na ogół są bardzo pozytywne. Wczasowicze, z którymi ostatnio się zetknąłem, są zadowoleni z 2-tygodniowego odpoczynku...

wie nad Bałtykiem. Każda rodzina mieszkała w oddzielnej willi, kompletne urządzenia, z pościelą, garnkami itd. Takich odremontowanych willi w Pobierowie jest sto. W r. 1950 wyremontuje się ich znacznie więcej.

A tymczasem skup jaj, mleka i masła spada. Kierownicy spółdzielni twierdzą, że gospodnie przestały dostarczać jaj, że kończą się pastwiska...

W ciągu 48 godzin

O losie takich ludzi, a właściwie — ruin ludzkich, najwyraźniej świadczy reprodukcja przez nas dokument. Jest to fotokopia nakazu wysiedlenia...

NOWY GMACH SZKOLNY

RYBNIK. — Staniem miejscowych władz szkolnych, zarządu miejskiego oraz społeczeństwa Rybnika został ostatnio wykonany przy finansowej pomocy Funduszu Odbudowy Szkół wielki budynek szkolny zniszczony w czasie działań wojennych.

Z KRAJU

Trasa W-Z jest najwygodniejszą i najkrótszą

— los 57 Loterii Klasowej jest jedyną drogą do osiągnięcia jednej z wygranych, przewidzianych planem gry, A WYGRANYCH TYCH JEST 50.000, W TYM 1 — 3.000.000 i 17 PO 1.000.000 zł.

OBECNIE CAŁY WYSIŁEK SPOŁECZEŃSTWA RYBNICKIEGO SKIEROWANY JEST NA ODPORNOŚĆ

Wobec wzrostu zainteresowania młodzieży pracą zawodową na morzu, na terenie woj. szczecińskiego zorganizowana będzie nowa Państwowa Szkoła Rybaków Przybrzeżnych.

NAUCZYCIELE OPIEKUNAMI SPOŁDZIELNI

AUGUSTÓW. Odbyły się tu 2 kolejne turnusy kursu dla nauczycieli i opiekunów spółdzielni uczniowskich. Kurs zorganizował ZNP przy pomocy finansowej Centr. Zw. Spółdzielczego.

316 PRZEDSZKOLI NA POMORZU

TORUŃ. — Ilość przedszkoli na Pomorzu stale wzrasta i ostatnio wynosiła 316. Równocześnie stale się zmniejsza ilość szkół o jednym nauczycielu.

JUNACZKI — SPOŁECZNICZE

TORUŃ. Na terenie 3 powiatów woj. pomorskiego zorganizowano obozy społeczne dla junaków SP. W obozach tych junacki przechrządz przeszkołeni, które umożliwi im podjęcie dalszej pracy nad: podniesieniem świadomości ludności wiejskiej, aktywizacją wsi w życiu społeczno-politycznym, podniesieniem stanu kult. oświatowego wsi oraz zorganizowaniem pomocy w pracy produkcyjnej kobiet wiejskiej.

Jak rząd francuski »przyspiesza« repatriację „MURZYN ZROBIŁ SWOJE...”

W podziemiach francuskich kopalni węgla pracuje co najmniej 70 tys. górników polskich. Jest to liczba ogromna, stanowi jednak zaledwie 15 proc. całej polskiej masy emigracyjnej we Francji...

nie chciały i nie potrafiły polskim masom robotniczym zabezpieczyć bytu i pracy. Z powodu nędzy i bezrobocia pełnoprawni obywatele musieli szukać chleba u obcych.

Odbudowa kościołów dolnośląskich

Z kredytów inwestycyjnych Min. Kultury i Sztuki w wysokości ok. 50 mil. zł. prowadzone są na Dolnym Śląsku intensywne prace konserwatorskie przy odbudowie obiektów zabytkowych. We Wrocławiu dobiega końca odbudowa zniszczonej wieży i frontonu kościoła św. Magdaleny...

Na targu »niewolników«

Przez wiele lat przedwojennych funkcjonowały w Polsce dwa oświatowe obozy — w Mysłowicach i w Poznaniu — dokąd spędzano robotników miejskich i wiejskich, aby ich poddać starannej selekcji przeprowadzanej przez przedstawicieli francuskich przedsiębiorstw i urzędów...

BUDUJEMY POMNIK MICKIEWICZA

Władze francuskie dokonywały u siebie, na miejscu, nowych eliminacji. Część robotników kierowano do pracy na roli, część — do robót na powierzchni kopalni, a tych najlepszych i najwartościowszych — pod ziemię, do robót najcięższych!

137 milionów czeka na właścicieli wylosowanych premii PPOK

W sześciu półrocznych losowaniach PPOK w okresie 1947—1949 wylosowane zostały premie na ogólną kwotę 540 milionów złotych. Z sumy tej dotychczas posiadacze obligacji PPOK nie odebrali premii na kwotę około 137 milionów złotych: a mianowicie 12 premii po zł. 500.000; 23 premie po złotych 200.000, około 50 premii po zł. 100.000 oraz około 20.000 premii po zł. 50.000 i zł. 4.000.

A zarazem — są to jedne motywy, które — w rozumieniu władz francuskich — pozwalają powrócić robotnikowi polskiemu do ojczyzny. Murzyn zrobił swoje!...

Z TEATRÓW STOŁECZNYCH

D. O. STEWART »GWIAZDA STEVENSONA«

Państwowy Teatr Współczesny
Przez dwa pierwsze akty słucha się tej amerykańskiej sztuki z zainteresowaniem i sympatią. Pod koniec II aktu czujemy pierwsze ukłucie niepokoju: jak on (autor) poradzi sobie z tym wszystkim, jak rozsupła te wszystkie... symbole? W trzecim III akcie, a zwłaszcza po zapadnięciu kurtyny, wyzbywamy się wszelkich wątpliwości: nie poradził sobie...

Prof. Stevenson, utalentowany astronom, który — co może wydawać wątpliwość fachowców — przyczynił się również (jak sugeruje autor) do rozkrywania wspólbymyślnych zepchniętych na dno społeczne i świadomych potwornego niebezpieczeństwa, jakie cała ludzkość grozi ze strony amerykańskich milionerów...

Na zdjęciu: Liza — (Soflarowska), Profesor — (Daczyński) i jego Umysł (Borowski).

legą na tym, że — podczas przyjęcia na cześć Harkridera — obejmując Cliffa, stwierdza swoją braterską solidarność z Clifffem i wygarnia milionerowi garść impertynencji. Tajemnicza — i uroczą — dziewczyna jest największą — dla samego autora — zagadką. Ni to przedstawicielka wszystkich uciśnionych narodów, ras i klas, prześladowana przez policję i długą więzonia; ni to groźna dla małżeńskiego spokoju profesora całkiem ziemska dziewczyna (co pokazane zostało w kilku niepozowanych wdzikach scenach); ni to wcielone sumienia profesora Stevensona — Liza okazuje się w końcu... wysłanniczką planety, zniszczonej bombą atomową, którą to planetę prof. Stevenson właśnie odkrywa jako „gwiazdę Stevensona”!

Biedactwo planetarne (t.j. Liza) odchodzi w nieznaną, zachęcając prof. Stevensona, aby nie poddawał się i walczył dalej. Ale prof. Stevenson jest już — dzięki odkryciu gwiazdy — „bezpieczny”: milionerzy nie odważą się wyrzucić takiej sławy. (Dlaczego? Jeśli tylko szkodliwa jest dla ich interesów, to się odważą!). I widzi nie jest wcale pewien, czy w przyszłości prof. Stevenson nie zadowoli się roztopieniem swojej odwagi w mistycyzno-ewangelicznych frazesach.

Nie brak też w sztuce Stewarta zreczynnych i wcale dopiętych dialogów, celnych obserwacji, trafnie skreślonych sylwetek i t.zw. „nerwu scenicznego”. Ale — pod ciężarem fałszywych pojęć i reakcyjnych nastroszeń, spod których nie tak łatwo znowu pisać się wyzwała — nastąpiło charakterystyczne przesunięcie się świadomości p/sarza z planu realnego, ostrości widzenia na plan urojony, zamglony, mistyczny. Wyszło ni to ni sio, jaka mistyfikacja czy maskarada — bez złej woli, oczywiście — ale dosyć to wszystko jest irytujące.

Po Teatrze Współczesnym, który tę sztukę ratuje doskonałą reżyserią (Erwin Axer) i grą — można sobie wiele obiecywać na przyszłość, kiedy naprawdę... zainauguruje nowy sezon i swój nowy właściciel teatr. Zespół, rekrutujący się głównie z artystów łódzkiego „Teatru Kameralnego” zaprezentował solidną, wypracowaną aż do najdrobniejszych szczegółów robotę teatralną.

Dopiero na tle tych wszystkich okoliczności łagodzących ukazuje się i zająśnieje w pełni niewątpliwa szlachetność intencji autora i jego odwaga. Bo Stewart stawia odważnie poważny niezwykle problem: problem ODPOWIEDZIALNOŚCI moralnej uczonych w świecie kapitalistycznym. Odpowiedzialności za użytek, jaki z pracy uczonych robią „stolni władcy „demokracji zachodniej” — wielcy bankierzy i przemysłowcy. Problem występuje w Stanach Zjednoczonych z jaskrawością tym okrutniejszą, że uniwersytety tamtejsze utrzymywane są przez prywatnych „projektatorów”, z wyjątkiem uczelni, które subsydiuje... armia lub marynarka.

ŻYCIE WARSZAWY

ŻYCIE WARSZAWY
 ŻYCIE BIAŁOSTOCKIE
 ŻYCIE CZĘSTOCHOWY
 ŻYCIE LUBELSKIE
 ŻYCIE MAZOWIECKIE
 ŻYCIE OLSZTYŃSKIE
 ŻYCIE PODLASIA
 ŻYCIE RADOMSKIE

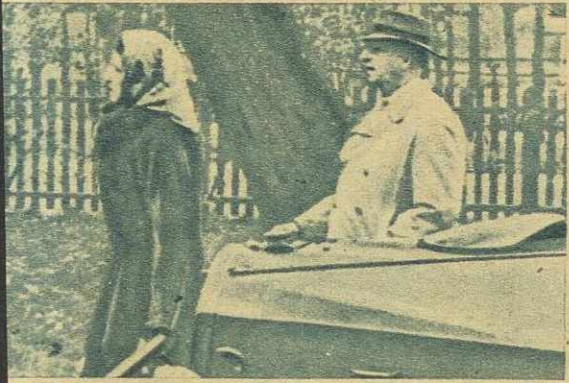
Okno na świat

Nr 33

18 WRZEŚNIA 1949

Ugeni radzieccy konfrontują swe badania z życiem. Na zdjęciu: akademik T. Lysenko w rozmowie z robotnicą jednego z kolchozów na temat właściwości nowowyhodowanej odmiany pszenicy

Któż patrząc na tego dzentelmena, jego wytworną żonę i lśniącą limuzynę, domyśliłby się że to jeden z największych ludobójców hitlerowskich, von Mannstein — sądzony obecnie w Hamburgu? Churchill może być dumny...

Podczas wizyty generałów amerykańskich w Paryżu lud francuski manifestował na ulicach miasta przeciwko wojnie. „Socjalistyczny” min. Moch użył oddziałów policji do rozproszenia demonstrantów

50 Jubileuszowe Targi w Pradze obrazują 50-letni dorobek Czechosłowackiej Republiki Ludowej. Największy w Europie pałac wystawowy (na zdjęciu) zajmuje 9 tys. m² powierzchni

JESIENNA ORKA
 6.150.000 ha obejmą zasiewy jesienne. Rolnicy otrzymali 39 tys. ton nasion i 685 tys. ton nawozów sztucznych

PLON NIESIEMY, PLON...

Na Psim Polu pod Wrocławiem zgromadziło się 150 tys. ludzi na uroczystościach dożynkowych, odbytych w obecności Prezydenta R. P. Bolesława Bieruta, który powiedział m. in.: „...nikt z nas nie powinien wątpić, że plony przyszłych lat wzrastać będą w całej Polsce i starczy w niej chleba dla wszystkich”. Na trybunie krytej słomianą strzechą Pierwszy Gospodarz Rzeczypospolitej przyjmował wieńce składane przez barwnie ubrane delegacje chłopów, uczniów szkół rolniczych, członków spółdzielni produkcyjnych i brzdęk robotniczych (zdjęcie na lewo). Po dwugodzinnej defiladzie odbyły się występy zespołów ludowych. Na zdjęciu prawym: grupa tancerzy w krakowiaku

Z PIĘŚNIĄ I TAŃCEM
WŚRÓD ŻOŁNIERZY

Zespół Domu Wojska Polskiego dał szereg występów dla uczestników wojskowych obozów letnich. Praca artystów odbywała się w szczególnych warunkach — oto Halina Ściborówna, Waclaw Lukasiak i Janina Karpińska przy charakterystyce w zaimprovizowanej „garderobie” (1). W chwili potem — Waclaw Lukasiak z partnerką Marią Paluli popisali się już na estradzie brawurowym krakowiakiem (2). Wdzięczna publiczność obdarzyła ich za to gromkimi oklaskami (3)

Dnia 10 bm. — w 10 rocznicę bohaterskiej śmierci Mariana Buczka, niezłomnego bojownika o wolność i demokrację odbyły się na cmentarzu pod Ożarowem uroczystości żałobne

Piąta rocznica wyzwolenia Pragi zbiegła się z powrotem jednostek wojskowych garnizonu warszawskiego z manewrów. Na zdjęciu: powitanie oddziałów przez ludność stolicy

WZDŁUŻ
i
WSZERZ
POLSKI

Nowootwarty sklep konfekcyjny i włókienniczy W.S.S. w hotelu „Bristol” cieszy się zasłużonym powodzeniem. Na zdjęciu: fragment działu włókienniczego

Państwowe Gospodarstwa Rolne na Dolnym Śląsku otrzymały nowy przydział 50 traktorów produkcji radzieckiej typu „Kировiec”. Na zdjęciu: próba jazdy

Inż. Cebertowicz, profesor Instytutu Wodnego Politechniki Gdańskiej wynalazł nową metodę wzmacniania gruntów pod budowę. Na zdjęciu: prof. Cebertowicz i adiunkt Wędrzyński przy badaniu piasku

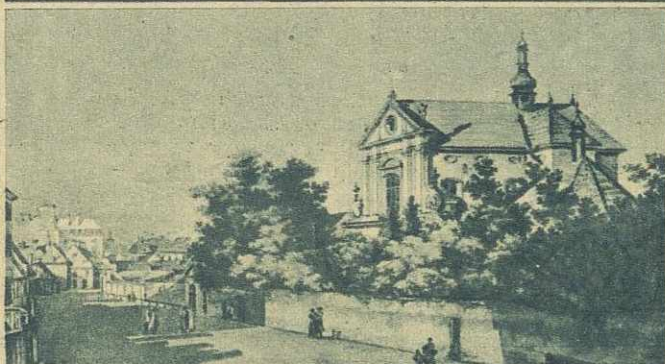

W Domu Akademickim w Warszawie otwarta została pracownia krawiecka dla studentów. Uszycie ubrania — wraz z dodatkami — kosztuje w niej 4000 zł. Na zdjęciu: fragment pracowni

WARSZAWA SPRZED 150 LATY w obro

Krakowskie Przedmieście zwano się w XVI w. przedmieściem Czerskim. Za czasów Stanisława Augusta była to już reprezentacyjna arteria

Ulica Senatorska nazwę swą otrzymała od pałaców, budowanych przez senatorów Rzeczypospolitej. Kościół św. Antoniego powstał za Zygmunta III

Pałac Brühlowski wybudowany został w 1750 r. zmienionej formie przetrwał do 1944 r. Wandale hitscy zniszczyli piękny gmach po powstaniu warszawskim

U schyłku XVIII w. ul. Marszałkowska składała się z 1 pałacu, 12 kamieniczek i 22 dworców. Jak widzimy na ilustracji daleka była od gwarnych ulic wielokompleksowych

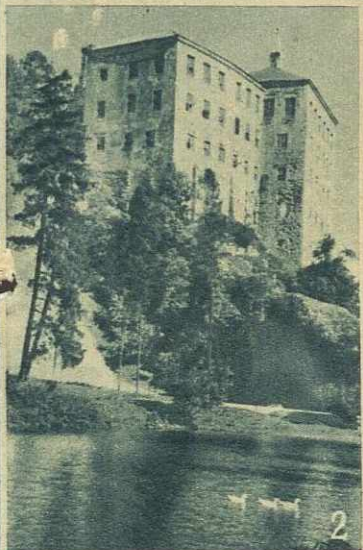
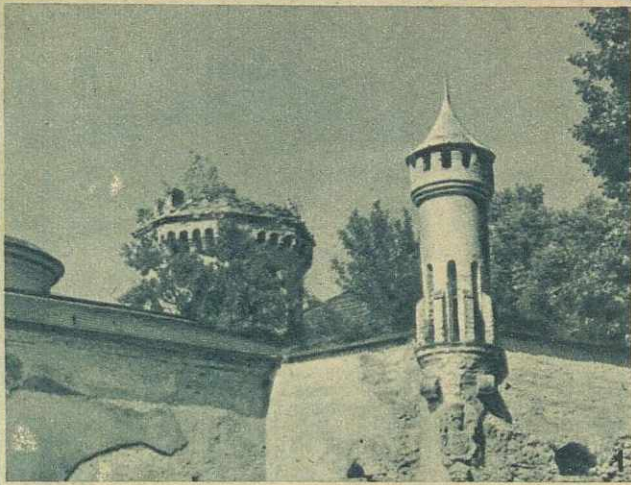

Ruchliwa ul. Koszykowa, gdzie obecnie buduje się jedną z największych hal targowych, była cichym ustroniem i stanowiła prywatną własność Stanisława Augusta

Wieża Merszałkowska, jako część dawnego Starego miasta, stanowiła więzienie. Wybudowana była przez noszącej dziwną nazwę Bieda. Zburzona została przez Księstwo Warszawskie

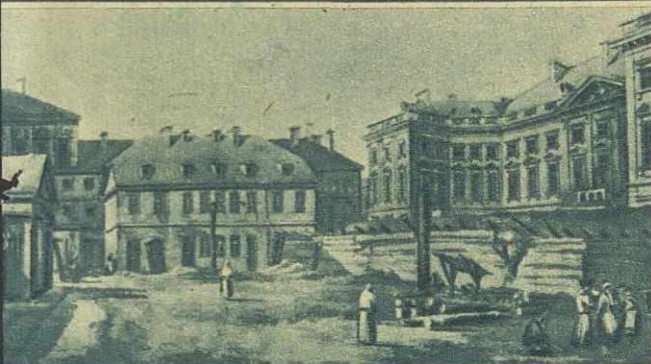
CHRONIMY ZABYTKI

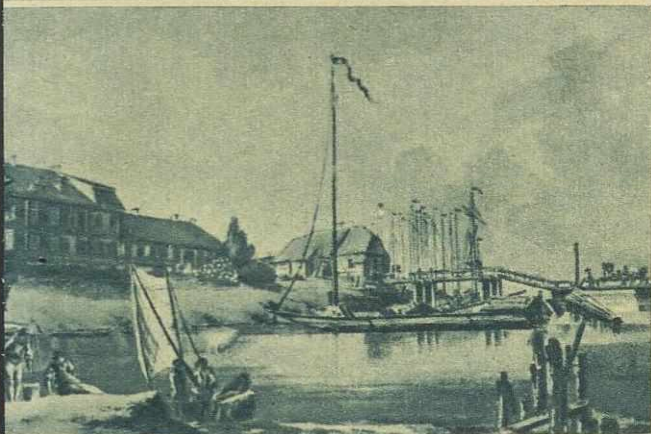
Zamek w Pieszkowej Skale k/Ojcowa stanowi jeden z najpiękniejszych zabytków w Polsce. Pochodzi z początku XIV w. Ministerstwo Kultury i Sztuki prowadzi przy nim obecnie prace konserwatorskie. Na zdjęciu (1) widzimy jedną z zabytkowych wieżeczek. Na zdjęciu (2) — ogólny widok zamku. Na zdjęciu (3) — Jerzy Wolski, student Wydziału Konserwacji Zabytków WSSP w Krakowie przy pracy nad restauracją tzw. maskarona

h Zygmunta Vogla

Pałac Jabłonowskich powstał w 1785 r. Odkupił go Urząd Muncypalny i przeznaczyl na ratusz. Uległ zburzeniu we wrześniu 1944 r.

Pierwszy stały most pałowy na Wiśle wykończono w 1573 r. Budowa trwała 5 lat. Niestety, zniszczyła go powódź — pozostał jedynie przyczółek, uwidoczniiony na obrazie Vogla

KINO DLA WSI

Ciężki jest los niewidomych. Wielu z nich cierpi na to kalectwo skutkiem zaniedbania leczenia jaglicy, choroby szerzącej się szczególnie wśród dzieci

Państwo Ludowe otacza niewidomych troskliwą opieką. Oto szkoła dla niewidomych dzieci w Witkowicach woj. krakowskiego

Dorośli otrzymują zatrudnienie w różnych zakładach pracy. Kilkudziesięciu niewidomych pracuje w fabryce pudełek tekturowych w Łodzi

Kina wiejskie „Filmu Polskiego“ dysponują 161 zespołami, obsługującymi 3500 miejscowości w kraju. Kina te docierają do najbardziej oddalonych wiosek (1). Afisz, zapowiadający wyświetlanie filmu, budzi powszechne zainteresowanie (2). Wyladowaniu aparatury filmowej z samochodu towarzyszy niezmiennie gromadka młodocianych widzów (3). Gdy wszystko już jest gotowe — operator puszcza w ruch projektor (4). Wrażenie niezwykle! Wystarczy spojrzeć na te twarze (5), aby być pewnym, że film się podoba

JAGLICA

(z filmu oświatowego produkcji P.P. „Film Polski“)

Aby uchronić się od kalectwa — trzeba się leczyć. Dla najbardziej zagrożonych czynne jest sanatorium w Witkowicach

Dnia 15 b. m. wyruszył w drogę po kraju wagon propagandowy Min. Zdrowia. Lekarze dokonują w nim zabiegów, chroniących przed skutkami jaglicy

O WSZYSTKIM PO TROCHU

Maria Lewczenko z moskiewskiej fabryki obuwia „Buriestnik” zaoszczędziła przy wyrobie cholewek 120.000 decymetrów kwadratowych skóry, z której wykonano 3.940 par obuwia

Zakończony niedawno „Wyciąg Dookoła Polski” wzmógł zainteresowanie sportem kolarskim. Może więc nie od rzeczy będzie przypatrzyć się zdjęciu, przedstawiającemu parę cyklistów sprzed 50 laty

Oto jedna z figur tańca popularnego wśród mieszkańców Kenii w Afryce. Aby ją odtworzyć trzeba być nie tylko tancerzem, ale i znakomitym sportowcem. Radzimy spróbować... na własne ryzyko

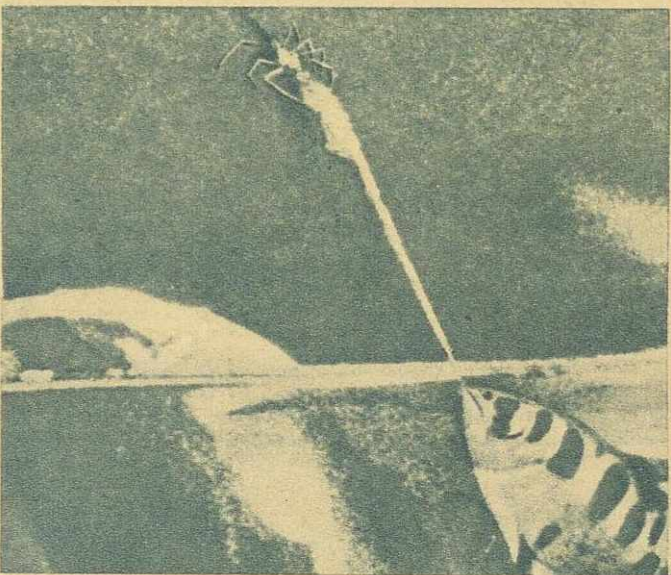
SPORT

Sensacją niedzielnego wyścigu motocyklowego po ulicach Warszawy była wygrana Jankowskiego na motocyklu polskiej produkcji SH2 w kategorii do 130 cm. Na zdjęciu: zwycięzca i jego motor

Upolowanie białego niedźwiedzia nie należy do rzeczy łatwych. Eskimosi używają do polowania szczególnie zwrotnych kajaków, do których przymocowane są liny, zakończone harpunem

Jednym z najciekawszych okazów fauny morskiej jest tzw. rybka „strzelec”. Poluje przy pomocy strumienia wody, wypuszczanego z pyska z niezwykłą siłą. Na zdjęciu widzimy ją w chwili ataku na pająka

PTAKI - ALE JAKIE?

7 KONKURS DODATKU ILUSTROWANEGO

Te trzy ptaki, które widzimy na zdjęciach, może żyją u nas w Polsce, a może nie. Może oglądaliśmy je na wolności, może tylko w zoologicznym ogrodzie, a może tylko na obrazku. Zagadką polega na tym, aby powiedzieć, co to są za ptaki?

Między czytelników, którzy nadesłają prawidłowe rozwiązania tej zagadki rozlosowanych zostanie

10 nagród książkowych

Rozwiązania nadsyłać należy w terminie do dnia 24 b. m. pod adresem Redakcji „Życia Warszawy”, Warszawa, ul. Marszałkowska 3/5 z adnotacją na kopercie: 7 konkurs Dodatek Ilustrowanego. Do listu dołączyć należy zdjęcia konkursowe.

Uwaga! Rozwiązanie konkursu z dn. 4 b. m. oraz listę nagrodzonych ogłaszamy w bieżącym numerze „Życia”.

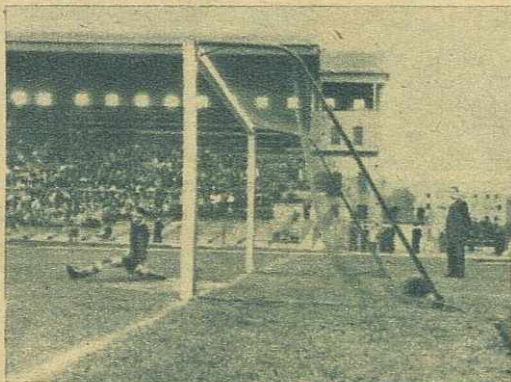
1

2

W kategorii maszyn ponad 500 cm zwyciężył nie zagrożony przez nikogo Zymirski z Warszawy, osiągając przeciętną szybkość 110 km/godz.

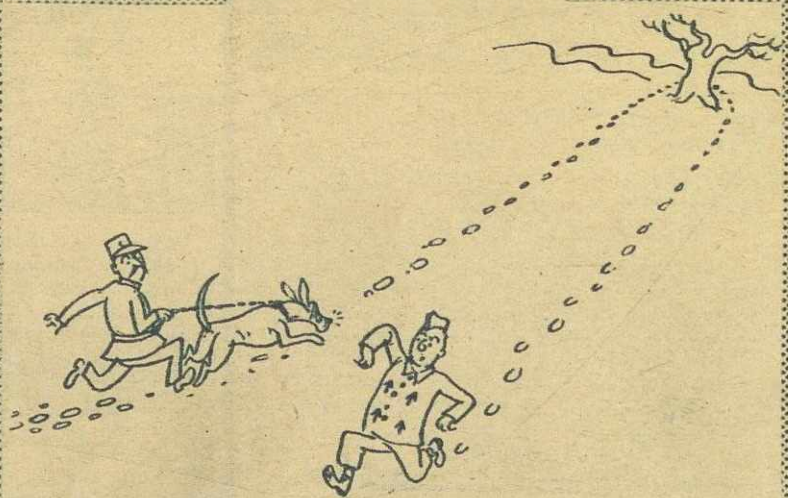

W meczu o puchar Kałuży Warszawa pokonała Śląsk Opolski w stosunku 4:3. Na zdjęciu: bramkarz Opolan Koczapski puszcza drugą bramkę

W dziedzinie obuwia tegoroczna moda jesienna jest wybitnie liberalna — nie upiera się przy jakichś sztywnych kanonach, dopuszczając jak najszerszą dowolność, byle tylko obuwie nie „dewaluowało” linii nogi. Na naszych zdjęciach — przykłady różnych typów modnego obuwia oraz piękna w linii i szczegółach jesienna sukienka

HUMOR

Pościg za zbiegiem

(Punch)

Wydawca: Spółdzielnia Wydawniczo-Oświatowa „CZYTELNIK”.

Odpowiedzialne za: no — Kolegium Redakcyjne.

Redakcja: WARSZAWA — MARSZAŁKOWSKA 3-5. Telefon: 424-73.

CZYTELNIK

Zdjęcia w tym numerze: Ag. Ilustr. „Api”, AR, Film Polski, E. Franckowiak, Z. Małek, W. Piotrowski, SIB, WAF oraz własna obsługa fotoreporterska.